USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE
BILL & MELINDA GATES foundation
CSISA Cereal Systems Initiative for South Asia
CIMMYT International Maize and Wheat Improvement Center
IFPRI
IRRI

ଧାନ ଫସଲରେ ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନା

ଧାନ ପୃଥିବୀର ଶତକଡା ପ୍ରାୟ ୫୦ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ।

ଧାନ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖାଦ୍ୟସାର ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଧାନ ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ମଜୁରୀ ପରେ ସାର ପ୍ରୟୋଗ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବାଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ଫସଲର ଖାଦ୍ୟସାର ପାଇଁ ଚାରୋଟି 'ସ' ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେଥି ନିମନ୍ତେ,

ସଠିକ୍ ଉତ୍ସରୁ

ସଠିକ୍ ପରିମାଣରେ

ସଠିକ୍ ସମୟରେ

ସଠିକ୍ ସ୍ଥାନରେ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ଚାରୋଟି 'ସ' କୁ ଅନୁକରଣ କରି ସାର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ପରିବେଶ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲାଭ ମିଳିପାରିବ ।

ସଠିକ ଉତ୍ସ:

ଜୈବିକ ସାର : ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ବୁଣିବା ବା ରୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ଜୈବିକ ସାର (ସଢ଼ା ଗୋବର ଖତ, କୁକୁଡା ଖତ, ହାଡ ଗୁଣ୍ଡ, ସବୁଜ ସାର ଇତ୍ୟାଦି) ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ରାସାୟନିକ ସାର: ରାସାୟନିକ ଗଠନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହି ସାରରେ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଖାଦ୍ୟସାର ରହିଥାଏ । ସେଥିରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ପଦାର୍ଥ (୧) ଖାଦ୍ୟସାର ଓ (୨) ଖାଦ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଖାଦ୍ୟସାରର ଓଜନ ଏକା ହୋଇ ନଥାଏ ।

ସଠିକ୍ ପରିମାଣ:

ସୁଷମ ଖାଦ୍ୟସାର ସହିତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସମସ୍ତ ଖାଦ୍ୟସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭୁଲ୍ ଭାବରେ ଖାଦ୍ୟସାର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ମାଟି ଖରାପ ହେବା ସହିତ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟସାରରୁ ସୁଫଳ ମିଳିପାରେ ନାହିଁ । କିସମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସାରର ଆବଶ୍ୟକତା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ରୁଆ ଧାନ ପାଇଁ: ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୮୦-୧୨୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଯବକ୍ଷାର, ୪୦-୬୦ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ଫସଫରସ, ୪୦-୬୦ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ପଟାସ ଓ ୨୫ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ଜିଙ୍କ ସଲଫେଟ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ବୁଣାଧାନ ପାଇଁ: ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧୦୦-୧୨୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୬୦ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ଫସଫରସ, ୬୦ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ପଟାସ ଓ ୨୫ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ଜିଙ୍କ ସଲଫେଟ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

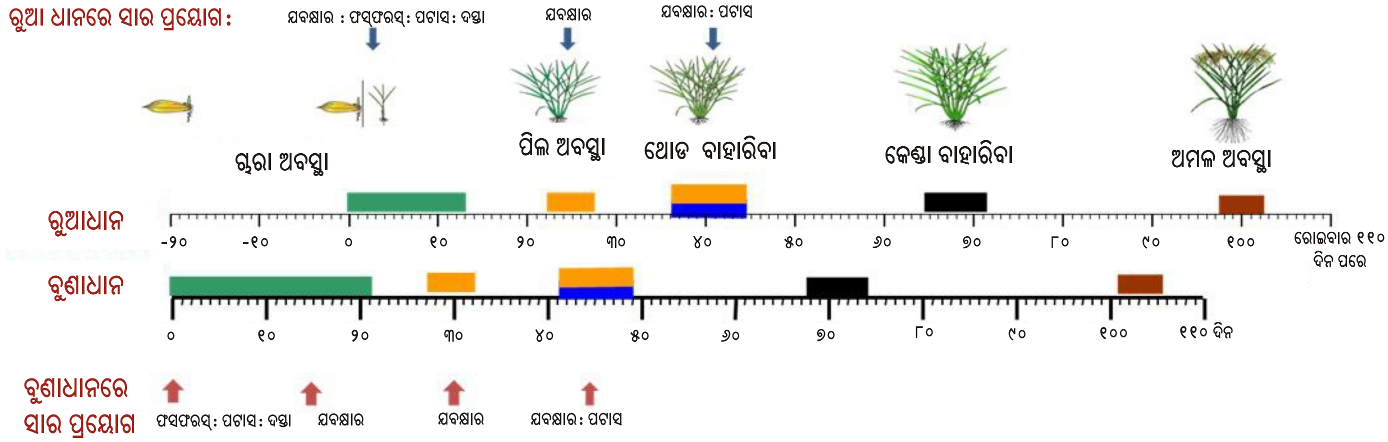

ସଠିକ୍ ସମୟ:

ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ ବୁଣିବା ବା ରୋଇବା ବେଳେ ମୂଳ ସାର ହିସାବରେ ଫସଫରସ୍ ଓ ଦସ୍ତା ଖାଦ୍ୟସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ଯବକ୍ଷାର ସାରକୁ ତିନିଥରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ବୁଣାଧାନ ପାଇଁ ବୁଣିବାର ୨-୩ ସପ୍ତାହ ପରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଥୋଡ ବାହାରିବା ମଧ୍ୟରେ ଯବକ୍ଷାର ସାରକୁ ସମାନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୩-୪ ଥରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ପଟାସ ସାରକୁ ଦୁଇଥର କରି ମୂଳ ସାର ଭାବେ ଓ ଥୋଡ ହେବାବେଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ସାଧାରଣ ଭାବେ ମିଳୁଥିବା ସାର ଓ ସେସବୁର ପ୍ରୟୋଗ ବିଧି ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ସଠିକ୍ ସ୍ଥାନ:

ଗଛ ମୂଳ ପାଖରେ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ବୁଣା ଧାନ ପାଇଁ ବିହନ ଓ ସାର ବୁଣା ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଗଲେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ସାରର ସଦୁପଯୋଗ ହୋଇଥାଏ

ସାଧାରଣ ଭାବେ ମିଳୁଥିବା ସାର

ସାରର ପ୍ରୟୋଗ	ଖାଦ୍ୟ ସାରର ଶତକଡା ଭାଗ	ପ୍ରୟୋଗ ସମୟ		
		ମୂଳ ସାର	ପ୍ରଥମ ଦଫା ସାର	ଦ୍ୱିତୀୟ ଦଫା ସାର
ୟୁରିଆ (୪୬-୦-୦)	୪୬% ଯବକ୍ଷାର	X	X	X
ମ୍ୟୁରେଟ୍ ଅଫ୍ ପଟାସ (୦-୦-୬୦)	୬୦% ପଟାସ	X		X
ସିଙ୍ଗଲ ସୁପର ଫସଫେଟ୍ (୦-୧୬-୦)	୧୬% ଫସଫରସ୍	X		
ଡି.ଏ.ପି. (୧୮-୪୬-୦)	୧୮% ଯବକ୍ଷାର; ୪୬% ଫସଫରସ୍	X		
ଏନ୍.ପି.କେ.ଏସ୍. (୨୦-୨୦-୦-୧୩)	୨୦% ଯବକ୍ଷାର; ୨୦% ଫସଫରସ; ୧୩% ଗନ୍ଧକ	X		
ଗ୍ରୋମୋର (୨୮-୨୮-୦)	୨୮% ଯବକ୍ଷାର; ୨୮% ଫସଫରସ୍	X		
ଗ୍ରୋମୋର (୧୪-୩୫-୧୪)	୧୪% ଯବକ୍ଷାର; ୩୫% ଫସଫରସ: ୧୪% ପଟାସ	X		
ଏନ୍.ପି.କେ. (୧୦-୨୬-୨୬)	୧୦% ଯବକ୍ଷାର; ୨୬% ଫସଫରସ୍; ୨୬% ପଟାସ	X		
ଏନ୍.ପି.କେ. (୧୨-୩୨-୧୬)	୧୨% ଯବକ୍ଷାର; ୩୨% ଫସଫରସ୍; ୧୬% ପଟାସ	X		

ନିରାପଦ ଓ ଯଥୋଚିତ ଭାବେ ସାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
ଖର୍ଚ୍ଚ କମାନ୍ତୁ ଓ ଅଧିକ ଅମଳ ପାଆନ୍ତୁ ।

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ :
www.csisa.org

ଏହା CIMMYT, IRRI ଏବଂ IFRIର ମିଳିତ ପ୍ରକଳ୍ପ CSISA ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ।
CSISA ପ୍ରକଳ୍ପଟି USAID ଏବଂ BMGFର ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟେ ।